

JAARVERSLAG ANKIE MENSINK-FONDS 2023

1. **Inleiding**
2. **Bestuurlijk**
3. **Wat viel op in 2023**
4. **Situaties waarbij Ankie Mensink een rol heeft kunnen spelen**
5. **Financieel jaarverslag met toelichting**
6. **Beleidsplan 2024**

1. **Inleiding**

De doelstelling van het Ankie Mensink-fonds is sinds haar oprichting onveranderd: mensen die buiten hun schuld in financiële nood zijn geraakt financiële ondersteuning te bieden. Deze mensen moeten in Nijmegen en omgeving woonachtig zijn of verblijven. Daarnaast kan het fonds financiële ondersteuning bieden aan activiteiten en projecten in Nijmegen en omgeving die een positieve bijdragen leveren aan de multiculturele samenleving.

Er zijn drie criteria voor toekenning van een bijdrage aan personen: de aanvraag moet vallen binnen de doelstelling van het fonds; het financiële probleem van de aanvrager kan niet worden opgelost door een voorliggende voorziening; en het financiële probleem van de aanvrager mag niet (grotendeels) aan de aanvrager zelf te wijten zijn. Een ongeschreven criterium is: het fonds is er niet om geld te halen, maar om de ontvanger een beter perspectief te geven op structurele oplossingen.

Het fonds is eind 70-er jaren informeel opgericht binnen de Gastarbeidwinkel in Nijmegen en is in 2001 voortgezet als stichting onder de huidige naam. De naamgever, Ankie Mensink, was één van de oprichters van de Gastarbeidwinkel; zij overleed in januari 2001.

Vanwege de ontstaansgeschiedenis is het fonds nauw verbonden met Nijmeegse welzijnsorganisatie Bindkracht10: de Gastarbeidwinkel werd in 1994 Het Inter-lokaal, dat op zijn beurt in 2017 fuseerde met Tandem Welzijn tot Bindkracht10. In 2021 hebben het Ankie Mensink-fonds en Bindkracht10 hun samenwerking beschreven in een beheersovereenkomst.

Het fonds wordt gevoed door structurele bijdragen van donateurs en incidentele donaties. Jaarlijks ontvangen de donateurs een financiële verantwoording van de inkomsten en uitgaven van het fonds.

In 2002 is het fonds door de belastingdienst aangemerkt als een ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling). Dit is een erkenning dat het fonds doet wat het zegt te doen. Voor donateurs heeft dit daarnaast als voordeel dat de donatie aftrekbaar is bij de belastingaangifte.

2. Bestuurlijk

De samenstelling van het bestuur is in 2023 ongewijzigd: Ria Menting (voorzitter), Agnes Lewe (secretaris), Robert Mars (penningmeester), Keen Mahamed (lid), Tanja de Vries (lid).

Het Ankie Mensink-fonds werkt volledig op vrijwillige basis. Het bestuur en andere betrokkenen ontvangen geen enkele vergoeding. Er is geen sprake van beloningen in welke vorm dan ook. De werkwijze van het fonds is geregeld in een huishoudelijk reglement.

Het grootste deel van de giften uit het fonds wordt gedaan na bemiddeling door medewerkers van Bindkracht10. Zij komen bij de activiteiten van Bindkracht10 in contact met mensen die in aanmerking kunnen komen voor ondersteuning. Deze samenwerking gebeurt op basis van een beheersovereenkomst tussen Bindkracht10 en het Ankie Mensink-fonds. Ieder drie maanden geeft Bindkracht 10 een overzicht van aanvragen en bedragen.

Bedragen boven een bepaald maximum en aanvragen van buiten de kring van Bindkracht10 worden uitbetaald na overleg met het bestuur.

3. Wat viel op in 2023

Er waren het afgelopen jaar steeds meer ZZP'ers die uit de boot waren gevallen, uitgesloten van alle voorzieningen, geen inkomen meer, geen verzekering, geen huisvesting en geen relatie meer. Dit terwijl ze het voorheen goed voor elkaar hadden. Het duurt dan om allerlei redenen vaak lang voordat iemand in de actiestand komt en gaat handelen en om hulp gaat vragen, terwijl je je eigenlijk niet kunt permitteren kwetsbaar en niet weerbaar te zijn. Je moet als burger alert zijn.

Vaak ontbreekt de vaardigheid om adequaat te communiceren met instellingen om je recht te krijgen. Wat moet je precies zeggen en hoe zeg je het zodat je gehoord wordt? Iemand waar het niet goed mee gaat en die zich de underdog voelt is niet in staat om op te komen voor zijn of haar rechten. Als iemand denkt recht te hebben op een bijstandsuitkering, maar die wordt afgewezen, vraagt men niet, 'maar waar heb ik wel recht op?' Men voelt vooral de afwijzing. Het was een kleine moeite geweest uit te leggen waar hij of zij wel recht op had, maar dat gebeurt vaak niet. Men krijgt geen informatie en heeft geen informatie. Er kunnen dan wel rechten zijn, maar dat wil nog niet zeggen dat je ze krijgt. Veel mensen hebben een tussenpersoon, zoals de medewerkers van de materiële dienstverlening bij Bindkracht, nodig om hun rechten wel te doen gelden.

Misschien lijkt het bij sociale uitsluiting te gaan om eenvoudige volgorde van ingrepen om problemen op te lossen, gewoon een kwestie van de weg wijzen en zeggen hoe het moet. Maar in de praktijk gaat het om een langdurig proces van het opbouwen van vertrouwen met iemand die zijn of haar eigen waarde kwijt is en die niemand meer vertrouwt en zeker geen hulpverleners. Het vereist veel geduld, afspraken worden niet nagekomen en niet het hele verhaal wordt verteld. Maar de betrokken medewerkers snappen deze processen en geven niet op en laten niet los. Er zijn geen starre procedures, maar men doet wat nodig is. En uiteindelijk is dat de uitweg uit een doodlopende weg. Een bijdrage van het AMF is dan een concreet middel om een probleem op te lossen, vaak gebrek aan eten en middelen voor de persoonlijke verzorging, en betekent voor iemand een meestal onverwacht positief gebaar. Dat geeft lucht en perspectief.

Als iemand met een Bijstandsuitkering verhuist naar een andere stad, dan is er geen aansluitende start van de uitkering in de nieuwe gemeente. Daar zitten 1 tot 2 maanden tussen. Pas na 4 weken kan een voorschot betaald worden. Iemand die dit betreft wordt vaak heel zenuwachtig. De uitkering wordt uiteindelijk wel betaald vanaf moment van melden, maar onderwijl kan de huur niet betaald worden, blijven rekeningen liggen en is de ijskast leeg. Paniek. Iemand die al lang op het bestaansminimum leeft heeft geen reserves om dit op te vangen. Men is dan vaak niet assertief genoeg om te communiceren met schuldeisers om de situatie uit te leggen en passen op de plaats te vragen. Ook bij andere uitkeringen gebeurt dit.

In genoemde noodsituaties is het nu mogelijk om een noodpakket met voedsel aan te vragen bij de Voedselbank of bij de Vincentius-vereniging. Het AMF wordt ingezet als het weekend met een lege ijskast voor deur staat en de voedselpakketten niet snel beschikbaar zijn. Ook voor middelen waarin niet voorzien wordt zoals persoonlijke verzorging, luiers en transport.

Net zoals vorige jaren is de grootste groep van ontvangers van een bijdrage van het AMF alleenstaande mannen en er is een nieuwe groep die door de gemeente 'hernieuwkomers' wordt genoemd. Dit zijn genaturaliseerde nieuwkomers die naar het buitenland zijn vertrokken en weer terug naar Nederland zijn gekomen.

Het komt voor dat iemand een aantal keer een bijdrage krijgt van het AMF omdat het opstarten van inkomensvoorzieningen soms lang kan duren. Voor het aanvragen van een DGID bijvoorbeeld ben je als iemand niet de juiste informatie kan verstrekken, al gauw 5 weken verder. En zonder DGID kun je niks. Niet iedereen is digitaal vaardig. Geen onwil, maar onkunde. Er zijn mensen die geen email hebben en geen smartphone. Communiceren met de overheid en instanties is dan zeer moeizaam. Hoe ergens een bankafschrift krijgen als je niet via internet bankiert? Banken hebben nauwelijks nog vestigingen voor bezoekers. De gemeente heeft hier geen oog voor.

Het aanvragen van een uitkering kan ook pas als je ingeschreven staat. Dat is bij mensen die bij Bindkracht een briefadres vragen niet het geval. Ze zijn tot dan toe nergens ingeschreven. Na het verstrekken van een briefadres kost het tijd voordat een uitkering wordt uitbetaald en het AMF is dan een van de noodfondsen.

Veel mensen die een bijdrage van het AMF kregen hadden dit niet verwacht en het is voor hen niet vanzelfsprekend. Vaak horen de medewerkers van Bindkracht, 'dat kan ik niet aannemen', of, 'ik betaal het terug als ik kan.'

4. Situaties waarbij Ankie Mensink een rol heeft kunnen spelen

In al de situaties die hier zijn beschreven heeft het Ankie Mensink-fonds een rol gespeeld. Dit zijn vooral investeringen geweest in het opbouwen van vertrouwen en zelfwaardering bij mensen die dat vertrouwen en geloof in zich zelf volkomen kwijt zijn. Het lost een noodsituatie op en maakt verbinding mogelijk met een structurele oplossing. Soms is het een humanitair gebaar.

- Alles kwijt –

Hij was een goed betaalde dakdekker en werkte als ZZP'er. Maar zijn knie ging kapot en hij kon niet meer werken. Hij werd depressief en betaalde zijn rekeningen niet. Hij had al maanden geen inkomen meer. Hij vervuilde en zat er helemaal doorheen. Via het gemeentelijke loket zelfstandigen kwam de dakdekker bij Bindkracht terecht. Hij kwam vaak niet opdagen bij vervolgspraken en een medewerkster is hem thuis gaan opzoeken, maar zonder resultaat. Toen hij weer medicatie kreeg voor zijn depressie kwam hij weer langs. Toen konden ze samen aan de slag om de problemen aan te pakken. De dakdekker kreeg een paar keer geld om te kunnen eten.

Hij werkte als ZZP'er in de zonnepanelen. Hij had veel werk, maar zijn baas kreeg betalingsproblemen en hij raakte werkloos. Hij zat 7 maanden zonder inkomen thuis, 'hoe kom ik hier ooit uit?' Alles stortte als een kaartenhuis in elkaar. Hij verloor zijn woonruimte. Hij kreeg een aantal keren een bijdrage uit het AMF om de periode te overbruggen tot hij een uitkering kreeg.

-Dak- en thuisloos –

5 jaar ging alles goed. Ze had een partner, een koophuis en een goede baan. Maar door haar verslaving aan speed raakte ze alles kwijt, haar relatie, haar huis en de kinderen werden uit huis geplaatst vanwege de onveilige situatie thuis, ze was een verslaafde moeder geworden die haar kinderen verwaarloosde. Ze is 5 jaar dakloos geweest. Ze woonde marginaal met andere verslaafden. Ze verloor haar gebit. Om haar weer aan te haken bij voorzieningen kreeg ze een postadres bij Bindkracht. Het lukte om weer huisvesting te vinden. 'Waarom heb je je kinderen nog steeds niet uitgenodigd', vraagt de medewerkster. Dan komt het pijnlijke antwoord, 'ik heb mijn kinderen niets te bieden.'

Ze kreeg veel brieven over betalingsachterstanden. 'Red je het wel?' 'Ja het lukt wel.' Maar de volgende dag belt ze dat ze het helemaal niet redt. Dan worden er grote stappen gemaakt, ze accepteert bewindvoering, 'heel graag', om de financiële problemen aan te kunnen pakken en stress weg te nemen. Bureau Schuldhulpverlening van de gemeente gaat de schulden saneren. Er is met een aantal bijdrages van het AMF geholpen om de tijd te overbruggen zonder inkomen en het was zeker ook een investering in vertrouwen en de samenwerking om problemen samen aan te pakken.

- Falende werkgevers -

Het kan gebeuren dat werknemers met een nul-uren of flex-contract niet aangemeld worden voor de ziektewet, terwijl ze daar wel recht op hebben. Werknemers zelf weten dat vaak zelf ook niet.

De medewerker van Bindkracht belt de werkgever.

'Hij zei dat hij niet kwam werken, dat hij ziek was. Als iemand niet werkt dan krijgt hij geen salaris.'

'Maar u had hem moeten aanmelden voor de ziektewet. Daar heeft hij recht op.'

'Oh ja?'

De werknemer had wel een bijstandsuitkering aangevraagd bij de gemeente, maar daar werd gezegd dat hij daar geen recht op had. Verder geen uitleg. Hij ging onverrichter zake naar huis naar de lege ijskast.

Meneer kreeg een fietsongeluk en werd met de ambulance naar het ziekenhuis gebracht. Hij bleek onverzekerd te zijn. Hij dacht verzekerd te zijn via zijn Duitse werkgever, maar niet dus. De medewerker van Bindkracht lukte het om hem wel te verzekeren. De huisarts wilde hem alleen helpen als hij contant betaalde, ondanks het feit dat hij kon bewijzen dat hij die dag wél verzekerd was en de arts kon declareren. Het AMF heeft het consult betaald, want de meneer had veel pijn.

- Huiselijk geweld

Mevrouw was gevlucht met haar kinderen en was ondergedoken bij een familielid. Ze had geen eigen inkomen. Ze had geen toegang tot het inkomen van haar man. Communicatie met haar man was onmogelijk. AMF heeft haar geholpen met luiers voor de baby en andere kosten. Ze kreeg een plek met haar kinderen bij de opvang.

- Geen recht op voorzieningen

Meneer is al meer dan 35 jaar in Nederland en heeft geen verblijfsvergunning. Hij heeft jarenlang voor zijn moeder gezorgd en samen leefden ze van haar AOW. Toen moeder stierf kwam hij op straat te staan. Hij wordt links en rechts opgevangen door vrienden en bekenden en slaapt soms op straat. Hij valt overal buiten de boot. Terug naar zijn thuisland is geen optie. Hij heeft daar geen aanknopingspunten meer. De situatie wordt steeds schrijnender. Zijn gezondheid wordt steeds slechter. Het AMF heeft meerdere keren de eigen bijdrage voor medicijnen betaald en af en toe een bedrag voor levensonderhoud. Er loopt weer een juridische procedure voor een verblijfsvergunning. De hulp van AMF is niet de verbinding met een structurele oplossing, maar is een humanitair gebaar omdat men hem niet in steek wil laten.

Meneer komt uit Oost Europa. Hij is werkloos geraakt en heeft 2 jaar een bijstandsuitkering gehad. Hij huurde een woning, maar toen kwam er een brief dat hij helemaal geen recht had op voorzieningen. Pas na 5 jaar had hij daar een beroep op kunnen doen. Hij had wel een beroep kunnen doen op de WW en ziektegeld, vaak maar voor korte tijd, maar niet op de bijstand. Hij werd uit huis gezet, de uitkering werd gestopt en hij had geen recht op opvang. Het AMF heeft als strohalm een aantal keer geld gegeven voor levensonderhoud. Er is meegedacht over hoe nu verder. Ook hier geen verbinding met een structurele oplossing, maar vooral een tijdelijk humanitair gebaar.